

Crisis bij De Vrije Gedachte

“Zou je Erasmus een vrijdenker mogen noemen?” luidde een vraag tijdens de aflevering van 29 mei jl. van het VPRO-radioprogramma OVT. “Nee, absoluut niet. Hij was een hele vrome katholiek. Hij geloofde alles wat in de bijbel stond” antwoordde Erasmuskenner prof. dr. Hans Trapman [1]. Gedurende de gehele uitzending, die in het teken stond van Erasmus, Spinoza en Multatuli, zou Anton van Hooff als voorzitter van De Vrije Gedachte (DVG) tegensputteren en trachtte hij zijn ‘echt Nederlandse’ held Erasmus te verdedigen. Over Spinoza, vrijdenker *pur sang*, had Van Hooff helemaal niets te melden. Hoe diep is de De Vrije Gedachte gezonken met een voorzitter die een diepgelovige christen moralist zo blind vereert? Tijd voor een stand van zaken.

Onnodig te zeggen dat onze teleurstelling met name voorzitter Anton van Hooff betreft. Juist en vooral wegens zijn *onjuiste ideologische opvattingen* omtrent de aard van het Vrijdenken, en last-but-not-least wegens zijn *ongewoon repressieve bestuursstijl*.

Ideologisch dieptepunt

Zijn onbegrip van de kernwaarde van het Vrijdenken blijkt al meteen uit zijn column ‘Vrijdenken staat vrij’ in De Vrijdenker van mei 2010, waarin voorzitter Anton van Hooff schrijft: “De kernwaarde van het vrijdenken is natuurlijk niet de vrijheid van uiting, maar precies wat het woord vrijdenken zegt: vrijheid van denken”[2].

Een fataal misverstand, immers volgens het woordenboek onderscheidt het ‘Vrijdenken’ zich van ‘vrij denken’ wegens het verwerpen van alle dogmatisch geloof, en is de kernwaarde van het Vrijdenken niet zoals Van Hooff in het gewraakte citaat stelt ‘de vrijheid van denken’, juist en vooral niet in de bizarre betekenis zoals ‘het zich zonder schuld mogen overgeven aan geheime seksuele fantasieën’.

Kort gezegd, is Vrijdenken (tegendraadse) waarheidsvinding om daarmee - zoals Van Hooff overigens in [2] correct beaamt - een publiek *debat* te ontlocken. Bijgevolg behoort een vrijdenker pal te staan voor de **vrijheid van meningsuiting**. Juist als die mening afwijkt van de eigen mening. Maar precies op dit punt pleegt Van Hooff hoogverraad. In plaats van discussie binnen de Vereniging aan te moedigen, is er in de hele 156-jarige geschiedenis van De Vrije Gedachte geen grotere vijand van meningsuiting te vinden dan voorzitter Anton van Hooff [3].

Het behoeft geen betoog dat een vrijdenker **kritisch** staat tegenover **alle vormen van religie**. Maar ook ten aanzien van dit *generieke* aspect van deze tweede kernwaarde van het Vrijdenken verzaakt Van Hooff. Door zijn atheïsme voornamelijk te beperken tot zijn eigen katholieke achtergrond is hij bijvoorbeeld ziende blind voor de verwoestende invloed van de *politieke islam* op het vrije debat.

En anders dan dat Van Hooff er ‘niets van moet hebben’ hoor je hem nauwelijks iets substantieels te berde brengen over het *hu-*

manisme en het *boeddhisme* als (crypto) religieuze levensvisies. Dat is toch wel opvallend, gezien de massale opleving van ‘spiritualiteit’ en ‘ietsisme’ als substitutie voor orthodoxe geloofsafval. Tenslotte laat de toenemende impact van het *hindoeïsme* hem kennelijk ook al Siberisch.

Opmerkelijk genoeg ligt dit bij Van Hooff radicaal anders als het de door veel (ex-)katholieken gehate *joden* betreft. Zijn denigrende bejegening van deze bevolkingsgroep is ook anderen niet ontgaan, zie daarvoor bijvoorbeeld [4]. Zou hier het christelijke ressentiment jegens het jodendom uit zijn – naar eigen zeggen – rijke Roomse jeugd hem parten spelen?

Opvallend is verder Van Hooff’s onverbloemde haat jegens mensen als Theo van Gogh, Pim Fortuyn, Ayaan Hirsi Ali en Geert Wilders. Mensen dus, die stuk voor stuk met gevaar voor eigen leven het verstikkende *politiek correcte* klimaat hier te lande doorbraken. In plaats van deze personen voortdurend en *rücksichtslos* in de rug aan te vallen, zou je als vrijdenker – hoe je er verder ook over mag denken – juist moeten erkennen dat zij als eersten een tot taboe verheven problematiek durfden te benoemen. Een maatschappelijk urgente problematiek bovendien, die als gevolg van het decennia lang weggijken door de heersende elite volstrekt de pan uit was gerezen¹.

Dus, in tegenstelling tot Anton Van Hooff, zijn wij van mening dat de **vrijheid van meningsuiting altijd prioriteit verdient boven politieke of religieuze voorkeur**.

En tot slot is er dan zijn optreden in het bovenvermelde VPRO-radioprogramma waar Van Hooff vergeefs poogde om de moraalridder *avant la lettre* Erasmus, nota bene ten koste van Spinoza en Multatuli als meest invloedrijke Nederlandse vrijdenker uit te laten uitroepen [1]!

¹ Het is evident dat de PVV voor vrijdenkers geen optie kan zijn: het selectief bestrijden van de islam en tegelijkertijd het jodanisme en het christendom de hand boven het hoofd houden kan natuurlijk niet, en het verbieden van de koran is al even absurd als het verbod op Mein Kampf.

Bestuurlijk dieptepunt

Het lijkt Anton van Hooff te typeren dat hij bijkans elke *inhoudelijke* kritiek op zijn opinies en functioneren ervaart als disloyaliteit jegens zijn *persoon*. Erger nog, volgens zijn perverse opvatting indiceert zulke kritiek vanzelf ook *disloyaliteit jegens de Vereniging!*

Panisch bang als hij is voor wat hij noemt 'de vuile was' heeft Van Hooff zelfs niet gearzeld om ons – nota bene zonder enige vorm van gesprek – als kritische oppositie formeel buiten de orde van de Vereniging te stellen.

Eerst een *publicatieverbod* voor ons drieën. Op zichzelf haast niet te geloven, want regelrecht in strijd met het door Anton van Hooff medeondertekende Vrijdenkersmanifest. Een Manifest dat zich nota bene in actiepunten nr. 1 zo uitdrukkelijk uitlaat over de noodzaak van de *vrijheid van meningsuiting* [5]! Dan een ondoordachte opzegging door Van Hooff van het verenigingslidmaatschap van David Bakker, gevolgd door een onrechtmatige schorsing van Fred Neerhoff en oud-voorzitter Lex Hagenaars als voorbode op hun roeyement, en tenslotte de onrechtmatige weigering door Van Hooff van het lidmaatschap van een medestander van ons².

Dit alles op basis van precies één (!) e-mail die uitdrukkelijk niet bestemd was voor Van Hooff, maar die per ongeluk in zijn postvak terecht kwam. Een e-mail met een informele gedachteswisseling tussen Neerhoff, Bakker en Hagenaars, en die later door Neerhoff bij brief aan Van Hooff is toegelicht als een onderzochte mogelijkheid om vanuit een (toen reeds) bot genegeerde minderheidspositie toch nog tot enigszins effectieve oppositie te komen [6].

En wie schreef ook alweer "*Alleen dictaturen zoals de DDR snuffelden ook aan de keukentafel en in het liefdesbed naar de gezindheid (zie de prachtige film Das Leben der Anderen)*"? U raadt het, deze zinsnede is een letterlijk citaat uit de eerder gewraakte column van Van Hooff in De Vrijdenker [2]. Hieruit blijkt onomstotelijk dat Van Hooff precies wist wat hij deed toen hij onze niet voor hem bestemde correspondentie nota bene als *enige* grond zo valselijk tegen ons inzette.

Nadat Neerhoff de – inmiddels alweer twee jaar geleden – pas aangetreden voorzitter Van Hooff meer dan eens had gewaarschuwd voor de laster die de redacteur van De Vrijdenker Jan Bontje jegens oud-voorzitter Lex Hagenaars achter diens rug om op een – door Neerhoff bij toeval ontdekte – website pleegde, en nadat Van Hooff Neerhoff's waarschuwingen afdeed met het op zichzelf strikt formeel correcte argument dat Bontje zelf moest weten wat hij buiten de Vereniging uitspookte, hoe *achterbaks* moet je als voorzitter dan zijn om diezelfde Jan Bontje vervolgens als 'moderator' van de website van De Vrije Gedachte aan te stellen en hem in die hoedanigheid te handhaven, zelfs nadat je *zeker weet* dat Jan Bontje in zijn nieuwe rol van 'moderator' meer dan eens werd betrappt op het verwijderen van hem onwel-

gevallige teksten, het blokkeren van hem onwelgevallige leden van onze Vereniging en het verspreiden van leugens, verdachtmakingen en laster?³

En alsof dit alles zijn **ongewoon repressieve bestuursstijl** nog niet afdoende illustreert, verwierp Van Hooff ook nog eens *drie* opeenvolgende pogingen tot bemiddeling.⁴

Eindconclusie

Onder het voorzitterschap van Anton van Hooff is het huidige bestuur van De Vrije Gedachte verantwoordelijk voor **massieve misleiding**: 1. Door ons schriftelijk wederhoor te ontzeggen op Van Hooff's discutabele opvattingen en zijn ondemocratische bestuursstijl; 2. Door het verenigingsblad De Vrijdenker en de verenigingswebsite www.devrijgedachte.nl bij herhaling te misbruiken om ons zwart te maken; 3. Door ons volledig buiten de orde van de Vereniging te plaatsen; 4. Door het negeren van onze Nieuwsbrieven, dit in het volle bewustzijn dat wij slechts een kleine minderheid van de leden kunnen bereiken; 5. Door Jan Bontje – onder nauw toezicht van voorzitter Anton van Hooff – zijn ondermijnende activiteiten te laten ontplooiën, en 6. Door de laatste Algemene Leden Vergadering (ALV) van april jl. onjuist te informeren en de meest essentiële informatie voor een objectieve beoordeling van ons optreden te verzwijgen. ●

Verantwoording

[1] OVT 29 mei 2011, Radio 1 VPRO, te beluisteren via: <http://weblogs.vpro.nl/afspelen/2011/05/29/>

[2] Anton van Hooff, 'Vrijdenken staat vrij', De Vrijdenker, jaargang 41, nr. 4, mei 2010. Zie BIJLAGE.

[3] Nieuwsbrief voor vrijdenkers, tweede jaargang, Extra editie – maart 2011, uitgegeven door David Bakker, Lex Hagenaars en Fred Neerhoff, te vinden op publicaties nr. 105.

[4] Leon De Winter, 'Het wereldbeeld van Anton van Hooff', Elsevier, 28 jan. 2005, te vinden op <http://www.elsevier.nl/web/1014593/Artikel/Het-wereldbeeld-van-Anton-van-Hooff.htm>

[5] Manifest De Vrije Gedachte actiepunten nr. 1, te vinden op http://www.devrijgedachte.nl/?page_id=13

[6] Fred Neerhoff, 'Naar een open vereniging', zie daarvoor publicaties nr. 99.

² Inmiddels zijn betrokkenen een gerechtelijke procedure gestart tegen deze uitsluiting.

³ Bewijs in ons bezit. Het gemak waarmee Jan Bontje de waarheid geweld aan doet is ronduit verontrustend. Tegen de laster van Bontje jegens Hagenaars loopt inmiddels een justitieel onderzoek.

⁴ Inclusief het op de laatste ALV in stemming gebrachte voorstel tot het instellen van een bemiddelings commissie. (NB. Als voorzien, berustte de besluitvorming in de laatste ALV op doorgestoken kaart. Om deze reden wilden wij ons niet committeren met deze voorgedroogde schijnvertoning, waarvan geluidsopnamen in ons bezit.)

Vrijdenken staat vrij

Column

ANTON VAN HOOFF (1943) is klassiek historicus te Nijmegen en voorzitter van de vrijdenkersvereniging De Vrije Gedachte

Volgens Floris van den Berg is de vrijheid van expressie de kernwaarde van het vrijdenken. Dat is het uitgangspunt en het einde van een – onnodig - lang artikel onder de titel 'Don't shoot the messenger' (vorige *De Vrijdenker* p. 47 e.v.). Daarin worden allerlei mensen op de korrel genomen: Enno Nuy, Paul en Jeroen Hopster en Rik Pinxten, voorzitter van de Vlaamse humanisten. Ook ik krijg een veeg uit de kan al kon Floris niet meer het stuk opvissen waarin ik het recht op beledigen aanvocht. Laat me dan nog eens mijn standpunt duidelijk maken.

De kernwaarde van het vrijdenken is natuurlijk niet de vrijheid van uiting, maar precies wat het woord vrijdenken zegt: vrijheid van denken. 'Die Gedanken sind frei' zegt een lied uit de negentiende eeuw. De spreuk gaat terug op Cicero (106-43 v.o.j.): *Liberæ sunt enim nostræ cogitationes* (Vrij zijn immers onze gedachten; *Rede voor Milo* 79). Een mens mag alles denken zonder zich schuldig te hoeven voelen. Veel van zijn gedachten zal hij wijselijk voor zich houden – seksuele fantasieën, aanvechtingen tot moord... Sommige, gewaagde denkbeelden zal hij alleen in besloten kring met geestverwanten delen. Alleen dictaturen zoals de DDR snuffelden ook aan de keukentafel en in het liefdesbed naar de gezindheid (zie de prachtige film *Das Leben der Anderen*). Andere ideeën zal de vrijdenker willen verkondigen om een publiek debat te ontketenen. Hier is het grote goed van de vrijheid van meningsuiting in het geding.

Ontegenzeggelijk is het vrije denken soms gediend met het uiten van provocerende denkbeelden. Maar welk idee zit er achter de betiteling 'geitenneukers' voor moslims? Verwachtte Van Gogh dat de volgelingen van Mohammed zouden reageren met 'Ja, daar heb je een punt, Theo. We hebben inderdaad een probleem met bestaliteit'? Natuurlijk wilde Van Gogh de moslims gewoon op de kast hebben. Deze egocentrist was nu eenmaal een enorme treiteraar die het heerlijk vond als hij anderen kwaad maakte. Zelf kon hij natuurlijk nergens tegen, net als tegenwoordig G. Wilders van de Partij voor Verbod en Verbanning (PVV).

Een paar uur nadat Van Gogh was omgebracht, belde de redactie van *de Gelderlander* mij: zag ik nog kans mijn column van de volgende ochtend te vervangen door een beschouwing over de moord? Bliksemsnel moest ik mijn gedachten ordenen. Natuurlijk was het afschuwelijk dat iemand om zo iets futiels werd afgemaakt. Maar was hij een martelaar van het vrije woord? Ik voorzag dat velen dat van hem zouden maken. Mijn antwoord was toen en is nog steeds: nee, hij was een pestkop, die in zijn gebrek aan empathie niet in de gaten had welke pijn zijn woorden anderen bezorgden.

Want woorden kunnen wel degelijk lijden veroorzaken. Het woord 'beledigen' – met de wortel 'leed' - drukt dat uit. Welke vrijdenker is er in mensnaam op uit iemand pijn te doen? In mijn vrije, maar geheime gedachten droom ik er wel eens van om Floris van den Berg op de psychische pijnbank te leggen. Nee,

De Vrijdenker Jaargang 41 nummer 4 mei 2010

Enno, de Hopsters en ik zullen hem niet met geweld dreigen. We gaan hem, zijn vrouw en kinderen gewoon een paar uur lang op de gemeenste manieren uitschelden. Natuurlijk zal hij met een glimlach alle beledigingen over zich heen laten gaan. Als we hem en de zijnen met de smerigste woorden onder de gordel raken, zal hij zichzelf citeren en mompelen 'Vrijheid van expressie kan helaas pijn doen.' Geloof je het zelf, Floris?

Een evenwichtige beschouwing geeft Ian Buruma, *Grenzen aan de vrijheid. Van De Sade tot Wilders*, uitgave: Maand van de filosofie april 2010, ISBN 978-90-477-0262-7, € 4,95.